

Демографічна ситуація в Україні у 2017 році¹

На 1 січня 2018 року чисельність наявного населення України (за оцінкою)² становила 42386,4 тис. осіб, з них у міських поселеннях проживало 29371,0 тис. осіб (69,3%), у сільській місцевості – 13015,4 тис. осіб (30,7%).

У 2017 році чисельність населення України зменшилася на 198,1 тис. осіб, у тому числі міського – на 111,3 тис., сільського – на 86,8 тис.

Зменшення чисельності населення України відбулося внаслідок природного скорочення населення.

Склад населення України характеризується суттєвою гендерною диспропорцією. Чисельна перевага жінок над чоловіками у складі населення України спостерігається з 36 років і з віком збільшується.

Чисельність чоловіків на 1 січня 2018 року становила 19558,2 тис. осіб, а жінок – 22658,6 тис.; у розрахунку на 1000 чоловіків припадає 1159 жінок (у міських поселеннях – 1180, у сільській місцевості – 1112).

В Україні сформувалася структура населення, для якої характерна висока питома вага осіб старшого віку і низька молодшого. На 1 січня 2018 року чисельність осіб у віці 0–15 років становила 16,3% загальної чисельності постійного населення, у віці 60 років і старше – 22,9%, у віці 16–59 років – 60,8%.

Вікова структура визначає демографічне навантаження: станом на 1 січня 2018 року на 1000 осіб у віці 16–59 років припадало 269 осіб у віці 0–15 років та 378 осіб у віці 60 років і старше. У сільській місцевості відповідні показники значно вищі (302 і 396 осіб), ніж у міських поселеннях (255 і 370 осіб). У порівнянні з 2017 роком загальний коефіцієнт демографічного навантаження на 1000 осіб у віці 16–59 років у цілому по Україні зріс з 632 до 647 осіб.

Довідково: Демографічне навантаження – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

Середній вік населення України становив 41,3 року (чоловіків – 38,5, жінок – 43,8). Медіанний вік – 40,8 року (чоловіків – 37,6, жінок – 43,9).

Довідково: Медіанний вік – вік, який поділяє чисельність населення на дві рівні за обсягом частини: одна – молодше медіанного віку, друга – старше його.

У 2017 році в Україні зафіксовано природне скорочення населення: 210,1³ тис. осіб, або 5,1⁴ особи на 1000 наявного населення (у 2016 році – відповідно 186,6 тис. осіб і 4,4%).

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

² Розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження, смерті та зміни реєстрації місця проживання.

³ Тут і далі абсолютні дані щодо природного та міграційного рухів населення наведено без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

⁴ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій та Луганській областях.

Рівень природного скорочення населення у сільській місцевості (7,4‰) удвічі перевищує рівень природного скорочення населення у міських поселеннях (3,8‰).

Упродовж року в Україні народилося 364,0 тис. дітей, з них 187,5 тис. хлопчиків і 176,5 тис. дівчаток. На 100 живонароджених дівчаток припадало 106 хлопчиків. Рівень народжуваності становив 9,4¹ живонароджених на 1000 наявного населення.

Середній вік матері при народженні дитини становив 28,0 року; а при народженні першої дитини – 25,6 року.

Кількість живонароджених, матері яких були молодше 20 років, – 18,8 тис. (5,2%), із них, матері яких були молодше 15 років, – 0,2 тис., матері яких у віці 15–17 років, – 4,3 тис.

За порядком народження перші діти становили 46,7% від загальної кількості живонароджених, другі – 36,2%, треті – 10,3%. У порівнянні з 2016 роком частка народження перших дітей зменшилася, а частка народження других дітей збільшилася.

Питома вага позашлюбних народжень у загальній кількості живонароджених становила 20,5%. При цьому частка таких народжень більша в сільській місцевості (сільська місцевість – 22,4%, міські поселення – 19,5%).

Сумарний коефіцієнт народжуваності в Україні становив 1,374¹ дитини на 1 жінку репродуктивного віку (у 2016 році – 1,466¹). При такій інтенсивності народжуваності не відбувається навіть просте відтворення населення.

Довідково: Сумарний коефіцієнт народжуваності показує, скільки в середньому дітей народила б одна жінка упродовж усього репродуктивного періоду (15–49 років) при збереженні в кожному віці рівня народжуваності того року, для якого обчислені вікові коефіцієнти.

У 2017 році в Україні померло 574,1 тис. осіб, або 14,5¹ особи на 1000 наявного населення.

Смертність населення у сільській місцевості значно вища, ніж у міських поселеннях: 17,3¹ померлих на 1000 наявного населення у сільській місцевості проти 13,0%¹ у міських поселеннях.

Серед причин смерті населення перше місце посідали хвороби системи кровообігу (67,0% загальної кількості померлих), друге – новоутворення (13,6%), третє – зовнішні причини смерті (5,4%).

Смертність чоловіків вища, ніж жінок: 15,3¹ чоловіків і 13,8¹ жінок на 1000 осіб відповідної статі. Водночас рівень смертності чоловіків перевищує рівень смертності жінок від зовнішніх причин у 4,5 раза, від хвороб органів дихання, а також деяких інфекційних та паразитарних хвороб – утричі, розладів психіки та поведінки, від хвороб органів травлення, хвороб нервової системи – удвічі, від новоутворень – у 1,5 раза.

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій та Луганській областях.

Значні відмінності смертності за статтю (у вікових групах 20–64 роки смертність чоловіків утричі вища, ніж у жінок) впливають на показники середньої очікуваної тривалості життя чоловіків і жінок. Так, у 2017 році середня очікувана тривалість життя при народженні для жінок становила 76,78¹ року, тоді як для чоловіків на 9,76 року менше (67,02¹ року).

Довідково: Середня очікувана тривалість життя населення при народженні – середнє число років, яке проживуть новонароджені за умови, що вікові рівні смертності залишаться такими, якими вони були на рік розрахунку.

У віці до 1 року померло 2,8 тис. дітей, з них у перинатальному періоді (у перший тиждень життя) – 1,2 тис. Крім того, було зареєстровано 2,1 тис. мертвонароджень.

Рівень смертності немовлят становив 7,6 померлих дітей у віці до 1 року на 1000 живонароджених. Смертність хлопчиків (8,5 померлих на 1000 живонароджених відповідної статі) значно перевищувала смертність дівчаток (6,6‰).

Причиною смерті більшості дітей були окремі стани, що виникають у перинатальному періоді (55,6% померлих у віці до 1 року), а також природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії (23,4%). Водночас випадки смерті дітей від зовнішніх причин склали 5,0%, хвороб органів дихання – 3,6%, хвороб нервової системи – 2,9%, деяких інфекційних та паразитарних хвороб – 2,5%.

Упродовж року зафіксовано 39 випадків смертей жінок, пов'язаних з вагітністю (10,7 у розрахунку на 100 тис. живонароджених), у тому числі 33 випадки материнської смертності (9,1 у розрахунку на 100 тис. живонароджених).

У 2017 році в Україні зареєстровано 249,5 тис. шлюбів (7,5¹ шлюбу на 1000 наявного населення).

Середній вік наречених, що вперше реєстрували шлюб, становив: у жінок 25,5 року, у чоловіків 28,2 року.

Разом з тим зареєстровано 33,2 тис. розірвань шлюбів в органах державної реєстрації актів цивільного стану та задоволено судами першої інстанції 95,6 тис. заяв і позовів про розірвання шлюбу. Коефіцієнт розлучуваності – 3,3¹ розлучення на 1000 наявного населення.

У 2017 році міграційний приріст населення становив 12,0² тис. осіб, а його рівень – 15,3¹ особи на 10 тис. населення.

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій та Луганській областях.

² Інформація з міграції сформована за даними реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання, які надають органи реєстрації (виконавчі органи сільської, селищної або міської ради, сільські голови (якщо відповідно до законодавства виконавчий орган сільської ради не утворено)).